

ЗБАНАЦЬКИЙ Юрій (Григорій Оліферович; 19. 12. 1913(01. 01. 1914), с. Борсуків Остер. пов. Черніг. губ., нині Козелец. р-ну Черніг. обл. — 25. 04. 1994, Київ) — письменник, кінодраматург, публіцист. Член СПУ. Респ. премія ім. Лесі Українки (1975). Учасник 2-ї світової війни (очолював партизан. з'єднання). Герой Радянського Союзу (1944). Депутат ВР УРСР 9-го скликання. Закін. Черніг. пед. технікум, Ніжин. пед. інститут (1937), істор. факультет Київ. університету (1941). Працював учителем, від 1936 — завідувач відділу нар. освіти Остер. р-ну, від 1940 — ред. рай. газети, інструктором райкому партії. 1945–50 викладав у Київ. пед. інституті (1946–49 — декан філол. ф-ту). Був заступник голови правління, відп. секр. СПУ, 1972–81 очолював Київ. організацію СПУ. Дебютував повістю «Таємниця Соколиного бору» у ж. «Дніпро» (1948, № 7; окремі вид. — 1949; 1951; 1957). Писав переважно на теми 2-ї світової війни та повоєн. життя. За роман «Хвилі» (1967) відзнач. Державною премією України ім. Т. Шевченка 1970. Багато творів присвятив школі і дітям: повісті «Літо в Соколиному» (1953), «Лісова красуня» (1955), «Привітайте мене, друзі!» (1956), «Морська чайка» (1959; екранізов. 1961, реж. Є. Брюнчугін), «Курячий бог» (1966; екранізов. під назвою «Втікач з Янтарного», 1968, реж. Є. Брюнчугін та І. Ветров), «Школярі» (1983), «Пригоди Івана Коструба» (1984), роман «Малиновий дзвін» (1958). Усі зазначені книги видано у Києві. Знято стрічки також за його повістю «Між добрими людьми» (1962, реж. Є. Брюнчугін, А. Буковський), істор.-біогр. романом «Сеспель» (1970, реж. В. Савельєв), сценаріями «Таємниця партизанської землянки» (1974,

реж. Ю. Тупицький, В. Фещенко), «Чекайте зв'язкового» (1979, реж. О. Коберідзе; усі — Київ. кіностудія худож. фільмів ім. О. Довженка). Низку творів З. перекладено рос., вірм., молд., білорус., болгар., польс., румун., китай., нім. та ін. мовами. 1996 одну з б-к Києва для дітей названо ім'ям З., на будинку по вул. М. Коцюбинського, № 2, де він жив, встановлено мемор. дошку (скульптор М. Суходолов).

Основні твори

На все життя: Оповідання. 1950; 1952; Над Десною: 36. оповідань. 1951; Старший брат: Оповідання. 1952; Незабутнє: Оповідання. 1953; Крилатий гонець: Оповідання. 1953; Між добрими людьми: Повість. 1955; Переджнив'я: Роман. 1955; Любов: Оповідання. 1957; Ласунка: Оповідання. 1957; Згадаймо, друзі, пережите!: Оповідання. 1959; Єдина: Повість. 1959; Лісова красуня. Між добрими людьми: Повісті. 1960; Доля: Оповідання. 1961; Сеспель: Роман. 1961; Поліські билиці: Записані проміж усього іншого Калеником Стратоновичем Переплигнігоченком, учителем сільської школи. 1962; Гвардії Савочка: Оповідання. 1963; Курилові острови: Повість. 1963; Твори: У 4 т. 1963–64; Героподвія: Повість. 1966; Твори: У 2 т. 1971; Ми – не з легенди: Повість. 1972; 1995; На головній вулиці: Нариси, ст., публіцистика. 1978; Стародуби: Повість. 1979; П'ятий полюс: Повість у спогадах. 1986; Ошукана віра: Невигадані оповідання, збережені в пам'яті Каленика Стратоновича Переплигнігоченка. 1989; Хвилі. Єдина. 2003 (усі – Київ).

Рекомендована література

1. Шлапак Д. Юрій Збанацький: Життя і творчість. К., 1963;
2. Левченко М. Творчість Юрія Збанацького // Збанацький Ю. Твори: У 4 т. Т. 1. К., 1966;
3. Стогнут О. С. Юрій Збанацький: Літ. портрет. К., 1968;
4. Земляк В. Знавець людини, літописець життя // Збанацький Ю. Твори: У 2 т. Т. 1. К., 1971;
5. Волинський К. Із спостережень над творчою манерою Юрія Збанацького // Література, діти, час. К., 1976;
6. Про Юрія Збанацького: Ст., етюди, есе. К., 1983;
7. Дехтяренко В. Він і на війні залишався педагогом... [Інтерв'ю з А. Збанацьким] // Уряд. кур'єр. 2010, 20 квіт.

К. П. Волинський

Бібліографічний опис:

Збанацький Юрій / К. П. Волинський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-16471>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).